

BUKEFALOS

KŮŇ ZROZENÝ K VELKOLEPSTÍ

Byl to strašlivý pohled pro jakéhokoli koně. Řada troubících slonů hřměla vpřed, jejich obrovité kly se blýskaly. Lučištníci na jejich hřbetech sesílali na zem déšť šípů. A za nimi vyrážely na zteč tisíce vojáků, mávali meči a zpívali mocný válečný pokřik.

Tohle však nebyl ledajaký kůň, ale mocný černý hřebec Bukefalos. A na jeho hřbetě hrdě seděl Alexandr Veliký, vládce starověkého Řecka. Společně už zažili mnoho bitev. Nyní, v roce 326 př. n. l., čelily Alexandrovou jednotky indické armádě v bitvě u Hydaspés.

Bukefalos znamená ve staré řečtině „býčí hlava“ – a tenhle kůň byl bezpochyby silný a pyšný jako býk. Mnoho let ho nikdo nedovedl zkrotit. Když ho koňský handlíř zkoušel prodat Filipovi II., Alexandrovu otci, odmítl ho král koupit. Nechtěl mít koně, kterého nikdo nedokáže zvládnout.

Mladý Alexandr, kterému tehdy bylo pouhých 13 let, však zakročil. Klidně na Bukefala promluvil a odložil svůj plášť na zem. Všiml si, že se kůň bojí vlastního stínu – a tak ho otočil hlavou směrem ke slunci, aby měl stín za sebou a neviděl na něj. Mladý hřebec se rychle uklidnil – Alexandr ho zkrotil.

Filip byl ohromen. Považoval to za předzvěst toho, že až Alexandr vyrostne, stane se

velkým vojevůdcem. Od toho dne byli chlapec a kůň nerozluční. Po smrti otce v roce 336 př. n. l. nastoupil Alexandr na trůn. Společně s Bukefalem cestovali do daleka, bojovali v bitvách a dobývali ve jménu řecké říše vzdálené země.

Bitva u Hydaspés byla Bukefalova poslední. Není jisté, co se s ním stalo. Byl zabit v boji, nebo prostě zemřel na sešlost věkem? Ať už to bylo tak, nebo onak, Alexandr byl ztrátou svého přítele zdrcen. Na jeho počest nechal na břehu řeky Hydaspés vystavět město Bukefala.

Dnes se tato řeka nazývá Dželum a teče pákistánskou provincií Paňdžáb. Po starověkém městě tam není ani památky – někteří však věří, že jeho pozůstatky se nacházejí pod dnešním městem Džalalpur Šarif. A možná jsou mezi nimi pohřbeny i ostatky jednoho vznešeného koně.

HANNIBAL

SLONI HOROLEZCI

Slon zatřásl hlavou a varovně zatroubil. Vojáci na jeho širokém hřbetě se drželi jako o život. Není divu, že se to obrovité zvíře tak vylekalo: úzká kamenitá

stezka před ním končila na kraji skály. Ještě jeden krok, a všichni by se zřítili dolů. Kolem nich vířil sníh, a mahút

JEŠTĚ JEDEN KROK,
A VŠICHNI BY SE
ZŘÍTILI DOLŮ.

(ošetřovatel a cvičitel slona) se pokoušel vyděšené zvíře uklidnit. Budou muset najít jinou cestu dolů.

Zasněžené úbočí hory je podivné místo pro slony, kteří pocházejí z horkých tropických oblastí, jako je Afrika nebo Indie. Před více než dvěma tisíci lety – v roce 218 př. n. l. – však velký vojevůdce Hannibal přešel se skupinou 38 slonů přes Alpy. Za nimi pocho-

dovala ohromná armáda: 38 000 pěších vojáků a 8 000 mužů na koních. Byl to děsivý pohled.

Hannibal byl generálem Kartága, velkého státu na severu Afriky. Pochodoval se svou armádou do Itálie, aby bojoval s Římany – vydal se však záludnou oklikou přes hory. Doufal, že tím Římany překvapí a že mu pak sloni pomohou k vítězství. Byl to chytrý plán. Blížila se však zima a podmínky pro lidi i zvířata byly velmi náročné.

Hannibal nebyl prvním vojevůdcem, který použil válečné slony. Například ve starověké Indii nebo Persii bojovali sloni v armádách už více než tisíc let. Někteří nosili kovové brnění, které jim chránilo čelo. Vojáci jim na

hřbety připevnili speciální plošinu, nazývanou howdah, odkud stříleli šípy a měli lepší rozhled po bitvě. Když se sloni neúčastnili bitvy, dělali spoustu jiné náročné práce, například nosili těžká břemena.

Hannibalovi sloni v Alpách trpěli. Nebyli zvyklí na mrazivé počasí, nedokázali si najít dost potravy, a strmé stezky v horách pro ně často byly příliš úzké. Mnoho z nich zemřelo. Pracovali však pro Hannibala a jeho armádu tvrdě a pomohli jim porazit Římany v mnoha slavných bitvách po celé Evropě.

ČINGISCHÁN

A VĚRNÍ HOUŽEVNATÍ KONĚ STARÉHO MONGOLSKA

Koně pádili rychleji a rychleji, dunícími kopyty vířili prach na pustých širých pláních. Na hřbetech nesli lučištníky se zvednutými napnutými luky, připravené vystřelit. Jeli už mnoho dní a jejich nepřátelé byli blízko. Muži vedli své koně vpřed, seděli na nich v dokonalé rovnováze, připravovali se k útoku.

Před osmi sty lety, během 13. století n. l., bylo Mongolsko největší říší, jaká kdy spatřila tento svět. Rozkládala se od Evropy na západě až po Japonsko za mořem na východě. Jak Mongolové vybudovali tak mocné impérium? „Je snadné podmanit si svět z koňského hřbetu,“ tvrdil jejich vládce Čingischán.

Mongolové jsou jedni z nejlepších jezdců na celém světě. Říkají, že Mongol bez koně je jako pták bez křídel. Každý člen rodiny má svého vlastního koně a děti se učí jezdit, už když jsou jim tři roky.

Není tedy divu, že koně byli v mongolské armádě tak důležití. Na hřbetech dokázali nést vojáky tisíce kilometrů, tryskem překonávali pouště a nosili přitom zprávy z jednoho vzdáleného místa na druhé.

Mongolští koně nevypadají jako evropští nebo američtí koně. Jsou menší, ale velmi odolní a silní. Nepotřebují stáje, neboť žijí divoce na otevřených pláních, nazývaných

stepi, kde si dokážou najít potravu – v zimě si ji dokonce dovedou vyhrabat ze sněhu. Dokážou přežít v jakémkoli počasí a jsou neskutečně vytrvalí.

Jezdci ve starém Mongolsku také měli zvláštní dovednosti, které se naučili při lovu. Dokázali střílet šípy, i když jeli plnou rychlostí. Uměli se sesmeknout na bok koně, aby se vyhnuli nepřátelům na opačné straně. Život neměli jednoduchý a bitvy, jichž se účastnili, byly velmi kruté, o své koně se však vojáci starali hezky. Na rozdíl od jezdců v jiných zemích nepoužívali kovové ostruhy a Čingischán prohlásil bití koní za zločin. Před začátkem bitvy kropili vojáci zem mlékem klisen, aby měli štěstí.

V dnešním Mongolsku jsou koně stále velmi důležití. V celé zemi jich žijí více než tři miliony – to je zhruba jeden na každého obyvatele. A pořád můžete spatřit, jak se nad pláněmi zvedají mračna prachu – to jezdcí cválají s větrem o závod.

